

DE OPENBARE ACCOUNTANTS EN DE FISCUS

door G. K. H. Hinnen

In het Voorlopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs van de Eerste Kamer der Staten-Generaal over de begroting voor het dienstjaar 1954 van het Departement van Financiën wordt het volgende opgemerkt:

„Rijksaccountantsdienst.

Naar aanleiding van de opmerking op blz. 10 van de Memorie van Toelichting, dat de contrôle-werkzaamheden in de na-oorlogse jaren hebben geleden en dat het dringend nodig is daarin thans verbetering te brengen, wensten verschillende leden de vraag te stellen, of er geen belangrijke bezuiniging zowel aan de zijde van de Rijksaccountantsdienst als bij de bedrijven zou worden verkregen, wanneer accountants, die lid zijn van de grote erkende organisaties, tegenover de fiscus verklaringen zouden kunnen afgeven, waardoor de resultaten van de bedrijven, vastgesteld in de accountantsrapporten, door de fiscus als juist zouden worden geaccepteerd. Vanzelfsprekend zou op het afgeven van onjuiste verklaringen een zeer strenge sanctie gesteld moeten worden en zouden de kleinere bedrijven, die niet door een accountant als zo even bedoeld worden gecontroleerd, aan de normale rijksaccountantscontrole onderworpen moeten worden. Het accountantsberoep staat hier te lande op een hoog peil en moeilijk valt in te zien, dat de methode, die in Engeland volkomen bevredigend werkt, hier niet mogelijk zou zijn. Het doen controleren van de cijfers, die tevoren door een serieus accountant zijn vastgesteld, is dubbel en nodeloos werk; bovendien wordt de particuliere accountant vaak dagenlang opgehouden met het verstrekken van inlichtingen aan de Rijksaccountantsdienst. Zou de Minister van oordeel zijn, dat zulk een regeling niet mogelijk is, zolang er geen wettelijke regeling van het accountantsberoep bestaat, dan zou hiertegen kunnen worden aangevoerd, dat ook in Engeland zulk een wettelijke regeling ontbreekt en niettemin het systeem in de praktijk bevredigend functioneert. In de tweede plaats zou dit alleen een motief kunnen zijn om de wettelijke regeling, waarop reeds zo lang wordt gewacht, dan met de meeste spoed tot stand te brengen. Het spreekt vanzelf, dat het hier aanbevolen systeem de inspecteurs geheel vrij zal moeten laten om aan de hand van de eenmaal vastgestelde cijfers de fiscale consequenties vast te stellen.”

Hierop wordt in de Memorie van Antwoord als volgt gereageerd:

„Rijksaccountantsdienst.

Het wil de ondergetekende voorkomen, dat de hier aan het woord zijnde leden deze materie te simplistisch zien. Allereerst moet worden vooropgesteld, dat een rapport, samengesteld door een serieus accountant, voor het onderzoek door de rijksaccountantsdienst van groot belang is en dat het geenszins gebruikelijk is dat deze dienst de arbeid van de particuliere accountant nog eens overdoet; hij steunt reeds zoveel mogelijk op de particuliere accountant, behoeft in de regel niet te beginnen met de gehele boekhouding aan een deugdelijk onderzoek te onderwerpen, doch kan zijn aandacht

concentreren op de punten, welke uit fiscaal oogpunt van belang zijn.

Verder dient niet uit het oog te worden verloren dat de taak van de Rijksaccountantsdienst belangrijk afwijkt van die van de particuliere accountant. De laatste verricht de werkzaamheden welke moeten worden gedaan om een juist beeld te verkrijgen van de winst, zoals deze, uitgaande van de juiste feiten, op commercieel verantwoorde wijze kan worden bepaald. Het ligt niet op zijn weg om daarbij in het bijzonder de belangen van de overheid te behartigen, noch om in zijn rapport de fiscale kwesties, waarop hij bij zijn controle mocht zijn gestuit, te vermelden. Bovendien mag niet uit het oog worden verloren, dat de particuliere accountant geen belastingdeskundige behoeft te zijn; voor zover de ondergetekende bekend, is het streven van de grote organisaties van accountants er juist op gericht deze functies gescheiden te houden.

De rijksaccountantsdienst daarentegen heeft niet slechts tot taak boekhoudingen te controleren, doch heeft daarnaast te beoordelen in hoeverre de bedrijfseconomische vraagpunten, die verschillende facetten vertonen, zijn opgelost in overeenstemming met de bestaande voorschriften van de belastingwetgeving.

De rijksaccountantsdienst moet dan ook meer worden gezien als het oog van de inspecteur; slechts ter plaatse, waar de boekhouding zich bevindt, en door ambtenaren, die specialist zijn op het gebied der accountancy, kunnen deze fiscale kwesties behoorlijk worden bezien. Een scherpe splitsing tussen de taak van de accountant, welke tot de controle van de boekhouding beperkt zou zijn, enerzijds en de taak van de inspecteur, die de fiscale consequenties vaststelt, anderzijds, bestaat niet. De inspecteur kan pas optreden nadat in een rapport van de rijksaccountantsdienst de verschillende problemen, welke zich in een concreet geval voordoen, naar voren zijn gebracht.

Hoewel de ondergetekende tot zijn genoegen ten volle kan toegeven, dat het accountantsberoep hier te lande op een hoog peil staat, volgt uit het vorenstaande, dat hij van oordeel is, dat de rijksaccountantsdienst naast de particuliere accountant een taak heeft te vervullen, welke, naar de praktijk heeft aangetoond, nuttig en onontbeerlijk is. Uit de rapporten, welke hij regelmatig over de werkzaamheden van de rijksaccountantsdienst ontvangt, blijkt duidelijk dat in Nederland niet verder kan worden gegaan dan hiervoor is uiteengezet. De ondergetekende meent niet zonder een tijdrovend onderzoek naar de in Groot-Brittannië geldende wetten, toestanden en omstandigheden een vergelijking met dat land te kunnen trekken."

Belangstellenden wijs ik nog op hetgeen door de heer Drs W. J. van Doorn en mij werd geschreven over de openbare accountants en de fiscus (zie de nummers van het M.A.B. van Maart 1949, October 1952 en Februari 1953).